

REFERENCES

1. Gaidutsky P. Finance of social policy. / P. Gaidutsky, O. Podolova. - K.: Ukrainian Academy of Sovereign Governance, 2005. -- 326 p.
2. Declaration "On the ambush ambush of sovereign youth policy in Ukraine" // Laws of Ukraine. T.4. - K.: Institute of Legislation of the Supreme For the sake of Ukraine, 1993. - S. 247–266.
3. The Law of Ukraine "On Social Development and Development of Young People in Ukraine" // Laws of Ukraine. T.4. - K.: Institute of Legislation of the Supreme For the sake of Ukraine, 1992. - S. 300–305.
4. The Law of Ukraine "On the State I Will Assist the Citizens of Children" // Laws of Ukraine. T.4. - K.: Institute of Legislation of the Supreme For the sake of Ukraine, 1996. - S. 367-370.
5. Libanova E. M. Sim'ya that symeyni vidnosini in Ukraine: current stand and tendency of development: monograph / E. M. Libanova, S. Yu. Aksionova, V. G. Bialkovska; Institute of Demography and Social dosl_dzh. NAS of Ukraine, Ukr. social center Reform, United Nations Population Fund. - K., 2009. -- 247 p.
6. Orlov V.V. The main directions of the dictates of the authority of the sovereign government as a sub-government of the sovereign government in the sphere of the sovereign youth policy in Ukraine / V.V. Orlov // Economy and Power. - 2008. - No. 3. - S. 75–77.
7. Tarabukin Yu. O. Social policy: [nav. posib.] / V. A. Skurativsky, O. M. Paliy. - K.: UADU, 2012. -- 360 p.
8. Social problems of young people / O. M. Balakireva (kerivnik author. Count.). V.V. Onikinko, O.V. Valkovan ta in .. - K.: State Institute of Problems of Social Issues and Young People, 2014. - 144 p.
9. Ukrainian suspension 1992 - 2009. Social monitoring / ed. Golovakhi Є., Panina N. - K.: Institute of Sociology of the National Academy of Sciences of Ukraine, 2010. - 578 p.
10. Khmelyarchuk M. I. Zaynatist and social zahist youth: monograph / M. I. Khmelyarchuk; National Academy of Sciences of Ukraine, In-t region. up to the day. - L., 2003. -- 126 p.

УДК 37.018.43

Гурба Олександр,
Директор ДПТНЗ «Шосткинське ВПУ»
Баланюк Наталія,
канд. юр. наук
ДПТНЗ «Шосткинське ВПУ»,
м. Шостка, Україна

УПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ В СУЧАСНИЙ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОСТІР

В статті детально розглянуто поняття й відповідно всі складові дефініції «медіаосвіта», визначено основні проблеми щодо вдосконалення професійної освіти, серед яких: брак досвіду та вмінь управляти потоками інформаційних ресурсів, опанування комунікаційних технологій та стратегій їх використання.

Ключові слова: проблеми медіаосвіти, інноваційна освіта, реформування професійно-технічного освітнього простору.

Гурба А.А. Баланюк Н.Ю. Внедрение медиаобразования в современное профессионально-техническое учебное пространство. В статье подробно рассмотрено понятие и соответственно все составляющие дефиниции «медиаобразование», определены основные проблемы по совершенствованию профессионального образования, среди которых: нехватка опыта и умений управлять потоками информационных ресурсов, освоение коммуникационных технологий и стратегий их использования.

Ключевые слова: проблемы медиаобразования, инновационное пространство, реформирования профессионально-технического образовательного пространства.

Gurba O. A. Balaniuk N.Y. Introduction of mediaeducation in modern vocational educational space. In the article in detail a concept and accordingly all making definitions are considered "mediaeducation", basic problems are certain on perfection of trade education, among that: shortage of experience and abilities to manage the streams of informative resources, mastering of communication technologies and strategies of their use.

Key words: problems of mediaeducation, innovative space, reformations of vocational educational space.

Постановка проблеми. З метою вдосконалення професійно-технічної освіти, забезпечення різнобічних шляхів всебічного доступу до інформаційно-комунікаційних технологій у галузі освіти, на сьогоднішній день гостро постає питання ефективного використання здобувачами освіти потоків комунікаційних ресурсів, опанування комунікаційних технологій і вільного прогнозування стратегії їх використання.

Медіаосвіта ставить за мету ефективне використання досягнень техніко-комунікаційного прогресу сучасних засобів комунікації. За визначенням ЮНЕСКО медіаосвіта являється окремим напрямом сучасної освіти, оскільки спрямована на усвідомлення різнобічних способів використання засобів масової комунікації в суспільстві.

Впровадження медіаосвіти в Україні доцільно пов'язати із євроінтеграційним процесом, де розвиток медіаосвіти являється одним з головних пріоритетів освітньої політики. У 2008 році Європейський парламент ухвалив «Резолюцію щодо медіаграмотності у цифровому світі» [1]. У даному документі триває обґрунтування необхідності ефективного розвитку медіаосвіти у державах ЄС, формулюються перелік рекомендацій відповідно до конкретних шляхів реалізації цього завдання в системі освіти різних рівнів.

Дослідження і публікації. Проблематиці дослідження медіаосвітнього простору в галузі освіти було приділено достатньо уваги у працях як зарубіжних так і вітчизняних науковців, зокрема: Н. Андерсен, Р. Апарічі, Б. Бадіян, Б. Бахмайер, ЕДж. Голдштайн, П. Гріневей, К. Ермелен, Л. Жиру, Л. Зазнобіна, Д. Канкел, Д. Ліленд, Д. Семенецька-Гоголін, О. Спічкін, В. В. Андрущенко, Г. Боришполець, О. Бурім, І. Дичківська, Н. Духаніна, В. Іванов, Т. Іванова, В. Ільганасва, В. Кремень, В. Лозовий, О. Мусієнко, Л. Найдьонова, Г. Онкович, Г. Почепцов, В. Різун, Н. Череповська тощо.

Проблема упровадження медіаосвіти у систему професійної освіти за допомогою інтегрування медіаосвітніх технологій у професійну підготовку майбутніх фахівців обумовлена тим, що у навчальному процесі виникає принципово нова концепція професійної підготовки, яка включає медіаосвітні стратегії з метою формування медіаосвітньої культури як необхідної складової професійної культури майбутнього фахівця.

У зв'язку із цим основною **метою** нашої статті є першочергове дослідження дефініції «медіаосвіта», огляд проблем з побудови сучасного механізму медіаосвітнього середовища у закладах професійно-технічної освіти, а також формування пропозицій, спрямованих на подолання кризових явищ у відповідній галузі. Відповідно до поставленої мети нами були сформовані наступні **завдання**: надати визначення дефініції «медіаосвіта», розібрати складові механізму запровадження медіаосвіти; проаналізувати актуальність проблеми на соціальному, економічному, політичному, правовому рівнях; з'ясувати закономірності ефективної взаємодії компонентів медіаосвіти в структурі загального механізму освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Під час дослідження теоретичних джерел нами було з'ясовано, що термін «медіаосвіта» був присутній вже в радянському освітньому просторі. На теперішній час на теренах колишнього Радянського Союзу медіаосвіта набула свого подальшого розвитку: саме в Російській Федерації під керівництвом професора Федорова О.В. функціонують дві школи: школа медіаграмотності та школа медіакомпетентності, отримано ліцензію на кваліфікацію педагогів-медіадидактів, випускається науковий журнал «Медиаобразование, існує декілька наукових сайтів, де представлені у перекладі роботи українських науковців.

В Україні медіаосвіта активно почала розвиватися з 2009 р. і здебільшого у формальній системі освіти. Отже, незалежна Україна має свої власні медіаосвітні осередки: у столиці (Інститут вищої освіти та Інститут соціальної та політичної психології АПН України) та Львові.

Отже, медіаосвіта (media education) – це процес розвитку і саморозвитку особистості за допомогою та на матеріалах засобів масової комунікації (медіа) [9]. Нині вона успішно розвивається за трьома векторами, які визначаємо як професійно-орієнтований, медіапедагогічний і медіапсихологічний [8].

У Звіті ЮНЕСКО 1999 р. зазначається, що «медіаосвіта – частина основного права кожного громадянина будь-якої країни на свободу самовираження та отримання інформації, воно сприяє підтримці демократії; пов'язана з усіма видами медіа і різними технологіями [5].

На думку групи українських науковців Академії української преси, медіаосвіта – це «навчання теорії та практичних умінь для опанування сучасних мас-медіа; специфічна, автономна галузь знань у педагогічній теорії та практиці» [5].

Згідно з новою редакцією Концепції впровадження медіаосвіти в Україні медіаосвіта – це «частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій» [2].

Окремо б хотілося кваліфікувати напрямки медіаосвіти, що сконцентровані на розвиток відповідних медіатехнологій, котрі використовуватимуться в освітній діяльності й сприяють розвитку медіадидактики:

- медіаосвіта майбутніх професіоналів – журналістів, кінематографістів, редакторів, продюсерів та інших «медійників»;
- медіаосвіта майбутніх педагогів в університетах, педагогічних інститутах, в системі підвищення кваліфікації викладачів вузів і шкіл;
- медіаосвіта як складова частина загальної освіти школярів і студентів, що може бути інтегрованою з традиційними дисциплінами або автономною (спеціальною, факультативною, гуртковою і т. ін.);
- медіаосвіта в установах додаткової освіти і дозвіллевих центрах;
- дистанційна медіаосвіта школярів, студентів і дорослих за допомогою телебачення, радіо, системи Інтернет;
- самостійна / безперервна медіаосвіта [1; 3; 6 та ін];
- медіаосвіта майбутніх фахівців різних напрямів підготовки [4; 9].

Наразі ми можемо виокремити медіаосвіту майбутніх фахівців різних напрямів підготовки, оскільки ведемо мову не просто про «медіа для всіх» (хоча саме це гасло було популярним ще зовсім недавно), а про те, як найбільш ефективно використовувати професійно-орієнтовані медіатексти в підготовці майбутніх спеціалістів з професійно-технічною освітою, щоб у подальшому вони успішно застосовували навички роботи з мас-медіа для підвищення професійного рівня, самоосвіти впродовж усього життя.

Отже, в Україні існує декілька основних форм розвитку медіаосвіти, серед яких: обов'язковий урок з медіаграмотності, факультативне навчання за бажанням здобувачів освіти, інтеграція в інші навчальні предмети, медіаклуби, гуртки.

До основних тем, що відпрацьовуються під час вищезазначених заходів, відносяться: аналіз медіаповідомлень, вияв маніпуляцій, інформаційна безпека, візуальна медіакультура (практичне створення власних медіапродуктів). Однак виділяємо основний недолік: згадані теми нажаль не сприяють розвитку медіа-та інформаційної грамотності, а однобоко зосереджуються на окремих аспектах, а отже не можуть у якісній мірі забезпечувати розвиток медіаграмотності.

Що стосується медіаосвіти у професійних навчальних закладах, то, за нашими висновками, елементи медіаосвіти мають бути інтегрованими в усі предмети на всіх навчальних рівнях, а також у поєднанні теоретичних та практичних (виробничих) підходів.

Також, на нашу думку, варто зробити акцент на підтриманні саме неформальної освіти в Україні, що здійснюється здебільшого за ініціативою активістів – громадських організацій і творчих об'єднань та поки що не знайшла значної підтримки на офіційно-правовому рівні. Неформальна медіаосвіта може бути ефективною, адже в її основу покладена внутрішня особиста пізнавальна мотивація її учасників, а також прагнення та самовираження й розвитку, однак через відсутність системності не може реалізувати весь свій освітній потенціал. Таким чином, найбільшою проблемою сучасної української медіаосвіти, в тому числі й на рівні професійно-технічних навчальних закладах, є відсутність чіткого механізму, комплексної стратегії розвитку, що стосувалася б усіх форм і включала всі взаємозацікавлені елементи.

Впровадження медіаосвіти в Україні пов'язане з низкою проблемних моментів, спричинюваних як специфікою самої навчальної дисципліни, так і реаліями вітчизняної системи освіти. Серед таких обставин, що заважають швидкому впровадженню медіаосвіти у першу чергу можна назвати: наявність численних, часто взаємно конкурентних концепцій медіаосвіти і медіаграмотності; інерція системи освіти, яка на рівні основ навчального процесу успадкувала від радянських часів недостатню увагу до розвитку критичного мислення, особливо при вивченні предметів суспільствознавчої групи;

Нестача ресурсів, потрібних для повноцінного впровадження медіаосвіти як окремої навчальної дисципліни, спонукає до пошуку інших перспективних форм її функціонування у системі освіти. Найоптимальнішою з них є інтеграція елементів медіаосвіти в існуючі навчальні предмети і курси, зокрема, йдеться про інформатику, українську мову і літературу, суспільствознавство. Перспективність такої інтеграції зумовлюється ще й тим, що в подальшому ці елементи можуть виконувати функцію підготовки здобувачів освіти до засвоєння окремої навчальної дисципліни, а також тим, що зазначені елементи медіаосвіти можуть слугувати додатковим засобом забезпечення зв'язку навчального матеріалу з сучасним життям, чого нині українській освіті часто бракує. З огляду на це, в ході експериментального етапу впровадження медіаосвіти варто звернути більшу увагу на можливість коригування існуючих навчальних програм і відповідних матеріалів з метою їх доповнення доречними в кожному конкретному випадку елементами медіаосвіти.

Елементи медіаосвіти можуть інтегруватися і у виховну та політико-просвітницьку роботу з використанням медійних повідомлень як матеріалу для обговорення й аналізу. У зв'язку з цим не зовсім обґрунтованим видається аргумент щодо того, що обмежені наявні ресурси системи освіти потрібно спрямовувати тільки на патріотичне виховання [9], що виключає можливість широкого впровадження медіаосвіти. Насправді важливі елементи медіаосвіти можуть широко й успішно інтегруватися у виховну роботу з мінімальним витрачанням додаткових ресурсів.

Висновки. Отже, спираючись на вищевикладене, до основних напрямів державної політики в Україні щодо впровадження медіаосвіти віднесемо:

– уточнення концептуальних підходів, цілей та завдань медіаосвіти: необхідне акцентування уваги на активному цілеспрямованому використанні можливостей, які надають Інтернет і традиційні ЗМІ, на виробленні уміння знаходити, аналізувати й ефективно використовувати потрібну для вирішення різноманітних життєвих завдань інформацію, враховуючи, що самостійно отримувана через медіа інформація становитиме значну частину майбутньої фахової компетентності сьогоденних здобувачів освіти і студентів;

– закріплення інструментального розуміння медіа з одночасним акцентуванням уваги на виявленні та протидії інформаційним маніпуляціям. Інтеграція елементів медіаосвіти у навчально-виховний процес з використанням можливостей наявних навчальних предметів та виховних заходів;

– підготовка кваліфікованих педагогічних кадрів з урахуванням того, що сучасна медіаосвіта не може обмежуватися вивченням основ журналістики чи медіакритики, як і не зводиться до використання новітніх комп'ютеризованих засобів навчання;

– продовження і розширення співпраці між профільними державними установами і громадськими

організаціями з метою розробки нових навчально-методичних матеріалів у сфері медіаосвіти, додаткової підготовки вчителів і викладачів ВНЗ.

Певний позитивний досвід першого експериментального етапу впровадження медіаосвіти в Україні дає підстави для очікування подальшого успішного її розвитку у нашій державі. Важливість досягнення цієї мети зростає з огляду на необхідність протистояння інформаційній агресії та модернізації української освітньої системи відповідно до європейських стандартів. Крім того, належний рівень медіаосвіченості і, внаслідок цього, поінформованості громадян є необхідним для зміцнення демократії та прискорення економічного зростання, а краще розуміння громадянами основ функціонування медіасфери вестиме до зростання вимог громадян до медіа і, відповідно, до підвищення якості вітчизняної інформаційної продукції.

ЛІТЕРАТУРА

1. European Parliament resolution of 16 December 2008 on media literacy in a digital world (2008/2129(INI)) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT>.
2. Возчиков В.А. Медіасфера філософії образования [текст]: монографія / В.А.Возчиков. – Бийск: БПУ ім. В.М. Шукшина, 2007. – 284 с. – С. 212.
3. Духаніна Н.М. Педагогічні умови застосування медіаосвітніх технологій у підготовці магістрів комп'ютерних наук: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – К.: ІВО АПН України, 2007. – 23 с.
4. Медіадидактика вищої школи: програми спецкурсів / Онкович Г.В., Духаніна Н.М., Сахневич І.А., Гуріненко І.А., Янишин О.К., Балабанова К.Є. / за науковою редакцією доктора педагогічних наук, професора Г.В.Онкович. – К.: ІВО, 2013.
5. Онкович Г.В. Використання інтегрованого простору знань у навчальному процесі засобами медіаосвіти // Вища освіта України. – № 2. додаток 1. – 2009. – Тематичний випуск „Наука і вища освіта в Україні: міра інтеграції”. – 308 с. – С.166 -172.
6. Онкович Г.В. Медіаосвіта як ресурс розвитку сучасного суспільства // Г.В.Онкович, А.Д.Онкович. Проблеми освіти: наук. зб./ Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОНМС України. – К., 2012. – Випуск 73. – 269 с. – С. 3 - 6.
7. Сахневич І.А. Педагогічні умови використання медіаосвітніх технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців нафтогазового профілю: Автореф. дис. канд. пед. наук. - К.: ІВО АПН України, 2012. – 22 с.
8. Федоров А.В. Новые стандарты - реальная возможность для медиапедагогика // Alma Mater – Вестник высшей школы. 2012. № 3. – С.55 – 58.
9. Янишин О.К. Формування комунікативних умінь майбутніх документознавців засобами медіаосвітніх технологій: Автореф. дис. канд. пед. наук. - К.: ІВО АПН України, 2012. – 32 с.

REFERENCES

1. European Parliament resolution of 16 December 2008 on media literacy in a digital world (2008/2129 (INI)) [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6>
2. Vozchikov V.A. The media sphere of the philosophy of education [text]: monograph / V.A. Vozchikov. - Bysk: BPGU im. V.M. Shukshina, 2007. -- 284 p. - S. 212.
3. Duhanina N.M. Pedagogy umov zasosuvannya mediaosvitnih technologies at pidgotovtsi magistr computer sciences: Abstract. dis. ... cand. ped sciences. - K. : IVO APN of Ukraine, 2007. -- 23 p.
4. Mediadidactics of food schools: special courses / Onkovich G.V., Dukhanina N.M., Sakhnevich I.A., Gurinenko I.A., Yanishin OK, Balabanova K.E. / for the editorial board of the doctor of pedagogical sciences, professor G.V. Onkovich. - K. : IVO, 2013.
5. Onkovich G.V. Victory of Integrated Space Knowledge at the Initial Process by the Complications of Mediation // Vishcha Obita Ukrainy. - No. 2. sub-session 1. - 2009. - Thematic issue "Science and Education in Ukraine: World Integration". - 308 p. - S.166 -172.
6. Onkovich G.V. Mediaosvita as a resource for the development of regular suspension // G.V. Onkovich, A.D. Onkovich. Problems of life: sciences. zb. / Institute of Innovative Technologies and Social Protection of Ukraine. - K., 2012. - Vipusk 73. - 269 p. - S. 3 - 6.
7. Sakhnevich I.A. Teaching know how to use medical technology for professional training in the field of gas and oil production: Abstract. dis. ... Cand. ped sciences. - K. : IVO APN of Ukraine, 2012. -- 22 p.
8. Fedorov A.V. New standards - a real opportunity for media pedagogy // Alma Mater - Bulletin of higher education. 2012. No. 3. - P.55 - 58.
9. Yanishin O.K. Form of communal knowledge of maybutnous documents for knowledge of medical technology: Abstract. dis. ... Cand. ped sciences. - K. : IVO APN of Ukraine, 2012. -- 32 p.